

| lukutaito |

Koulunpenkiltä alkaa uusi elämä

kotoutuminen | Irakilainen Shielaan Husein ei osannut viime syksynä lukea eikä kirjoittaa millään kielellä. Yhdentoista Suomessa vietetyn vuoden jälkeen hän on istunut koulunpenkille ensimmäistä kertaa elämässään. Jonakin päivänä hän haluaisi valmistua kokiksi. Polun alkuun on auttanut Vanhemmat mukaan kouluun -hanke Vantaalla.

Lapset parveilevat Lehtikuusen koulun ovelta Vantaan Hakunilassa. Kello soi aamun ensimmäiselle tunnille, ja alakoululaiset hajaantuvat käytäville ja luokkiin.

Lasten joukossa kulkee kaksi äitiä. He eivät ole vain saattamassa lapsiaan, vaan istuvat itse pulpeteihin luokassa 1.E. Kaikki ottavat esille matematiikan kirjat. Tänäpäin on vuorossa vähennyslaskua: $17 - 5 = 12$.

Äitejä vastapäätä istuu seitsemänvuotias Adam Kuntsi oman kirjansa kanssa. Hän on jo tottunut luokassaan ahkeroiiviin aikuisiin.

Kun aikuiset aloittivat koulutiensä marraskuussa, lapset olivat aluksi ihmeissään. Nyt Irakista ja Virossa kotoisin olevien äitien läsnäolo luokassa tuntuu kaikista luonnolliselta.

Kyse on Vantaan kaupungin ja ammatillista koulutusta järjestävän Careerian hankkeesta Vanhemmat mukaan kouluun. Kaikkiaan mukana on 19 äitiä kuudesta kansalaisuudesta.

Tavoitteena on saada vauhtia maahanmuuttajien kouluttautumiseen, kotoutumiseen ja työllistymiseen. Opetushallituksen rahoittamaan hankkeeseen on syksyllä tulossa mukaan kaksi uutta koulua.

Maahanmuuttajavanhemmille syntyy samalla mahdollisuuksia kanssakäymiseen suomalaisien kanssa ja yhteydenpito kodin

ja koulun välillä helpottuu, hanke-työntekijä Niina Meriläinen Careerista kertoo.

Aamupäivisin äidit opiskelevat lasten kanssa ykkös- ja kakkosluokissa lukemista, kirjoittamista ja matematiikkaa. Isätkin ovat tervetulleita, mutta heitä ei ole vielä näkynyt.

Iltapäivisin aikuiset opiskelevat omista ryhmissään Careerian opettajan kanssa suomea sekä työelämässä ja kotoutumisessa tarvittavia asioita. Tutuiksi tulevat esimerkiksi työelämäsanasto, koulun ja päivähoiton järjestelyt sekä oma kaupunginosa. Vierailuja on järjestetty esimerkiksi kirjastoon.

Vantaalla on jo aiemmin toiminut Äidit mukaan -hanke Länsimäen ja Rajakylän kouluissa. Muualla Suomessa ei ole kokeiltu kotouttamista peruskouluissa.

Shielaan Husein on yksi kolmesta Lehtikuusen koulun 1.E-luokalla ahkeroivista vanhemmista. Irakin Kirkukissa isä oli sitä mieltä,

että hänen viiden tyttärensä paikka ei ollut koulussa. Kun tytöt menivät naimisiin, he jäivät kuitenkin kotiin miestensä perheisiin hoitamaan kotia ja lapsia, isä ajatteli.

Kotona ei ollut kirjoja eikä lehtiä. Maailmaa seurattiin enimmäkseen kännykän avulla kuuntelemalla.

Tytöt tiesivät, että heidän koulua käynyt äitinsä oli tyttäriensä opiskelusta eri mieltä kuin isä. Perinteisessä kurdiperheessä vaimo ei kuitenkaan haastanut miehensä mielipidettä.

Niiden 11 vuoden aikana, jotta Shielaan Husein on asunut Suomessa, hän ei ole juurikaan oppinut suomea. Luku- ja kirjoitustaidottomana hän on viettänyt aikansa kotona ja huolehtinut siellä neljästä lapsestaan. Sekin on ollut välillä vaikeaa, koska hän ei ole pystynyt lukemaan esimerkiksi neuvolan ja koulun viestejä internetistä sen enempää kuin paperiltakaan.

Ennen kouluun tuloaan hän ei osannut arabialaisia eikä latinalaisia aakkosia.

Naisten kotouttamisella kiire

Suomessa asuvat maahanmuuttajaäidit täytyy saada ulos kodeista koulutukseen ja työelämään, patistaa OECD:n viime syksynä julkistama selvitys.

Vielä viiden Suomessa vietetyn vuoden jälkeen erot työllistymisessä maahanmuuttajaäitien ja kantasuomalaisten äitien välillä ovat valtavat: 47 prosenttia.

OECD:n apulaispääsihteeri Mari Kiviniemi huomautti raportin valmistuttua, että naisten kotouttamiseksi ja saamiseksi mukaan työelämään olisi tehtävä enemmän.



Begard Bahjat (kuvassa keskellä) ja Shiela Hussein opiskelevat suomen kieltä Lehtikuusen koulussa yhdessä 1.E-luokan kanssa. Kuvassa etualalla ekaluokkalainen Adam Kuntsi. | Kuva: Jukka Granström

– Nyt osaan vähän, aa bee cee, Shiela Hussein luetlee.

Hän tietää, että ammattiin valmistuminen ja töihin pääseminen ei ilman luku- ja kirjoitustaitoa onnistu. Toiveammattikin hänellä jo on.

– Haluaisin mennä kokkikouluun.

Suomessa vasta kaksi ja puoli vuotta asunut Begard Bahjat puhuu suomea jo melko hyvin. Kou-

lun lisäksi hän opiskelee kotona lasten kanssa ja kuuntelee suomea kännykstä.

Bahjatin lapsuudenperheessä koulutusta arvostettiin. Hänen Irakissa asuva veljensä on opettaja, jonka oppilaina ovat arabian ja kurdin kieltä opiskelevat naiset.

Neljän vuoden opintie Kirkukissa oli Begard Bahjatile kurja kokemus.

– Opettaja oli usein vihainen ja löi kepillä sormille. Irakissa on ta-

vallista, että oppilaita lyödään ja heille huudetaan. Kun olin kestänyt sellaista neljä vuotta, en halunnut enempää.

Begard Bahjat ja Shiela Hussein kehuvat kilpaa suomalaista koulua. Opettajat ovat ystävällisiä, he eivät huuda eivätkä lyö. Ruokatunnilla kaikki saavat syödä vatsansa täyteen. Myös tytöt pääsevät kouluun ja voivat opiskella ammatin.

Myös Begard Bahjatilla on toiveammatti. Hän haluaisi opiskella lähihoitajaksi tai lastenhoitajaksi.

Maahanmuuttajavanhempia tukevissa hankkeissa jokaiselle pyritään suunnittelemaan polku työelämään asti. Myös harjoittelupaikkojen löytäminen on tärkeää.

– Harjoittelussa lisääntyvät kielitaito, työelämätaidot, rohkeus ja sosiaaliset verkostot, Niina Meriläinen kertoo.

– Minä menen harjoittelemaan päiväkotiin, Begard Bahjat sanoo iloisena.

Kun Lehtikuusen 1.E-luokan opettaja **Mikko Hofmeister** kuuli saavansa uusiksi oppilaikseen kaksi irakilaisista ja yhden virolaisen äidin, hän innostui heti.

– Tämä on yksi parhaista keinoista, joilla kotouttamista voi tehdä, Hofmeister kehuu.

Erilaisuutta on riittänyt, sillä hänen 20 oppilaastaan vain viiden äidinkieli on suomi. Lapset puhuvat lisäksi bengalia, kurdia, albaniaa, ranskaa, englantia, arabiaa, venäjää ja viroa. Koulun oppilaita maahanmuuttajia on yli puolet ja he puhuvat yli 50 kieltä.

Kolmen äidin valtava halu oppia ja myönteinen asenne ilahduttavat Mikko Hofmeisteriä.

– Jokainen oppii hyvin ja imee tietoa niin paljon kuin vain ehdin opettaa.

– Kertaakaan minulle ei ole tullut tunnetta, että joku äideistä olisi aloittanut opiskelun liian myöhään.

♦ DANIELLE MIETTINEN

Naisten lukutaito paranee hitaasti

Maailman yli 15-vuotiaiden lukutaitoisten naisten määrä on noussut 40 vuodessa tasaista tahtia reilusta 60:sta reiluun 80 prosenttiin. Irakissa tullaan kymmenisen prosenttia maailman keskiarvosta jäljessä. Irakissa on silti lukutaitoisia naisia moninkertainen määrä verrattuna naapurimaahan Afganistaniin.

Suomen Pipliaseura kampanjoi Agricolan päivästä pääsiäiseen naisten lukutaidon puolesta. Uutuutena on Agricola-Studio, jossa maahanmuuttajanaiset ja suomalaiset vaikuttajat pohtivat omakohtaisesti lukutaidon merkitystä.

Lue lisää: www.agricola.fi